

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada numero per tot Espanya

Números atassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 8 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

LA ALTA GOMA

— Quina figura més mona!
No li falta ni un detall

¡Qué fi! ¡qué elegant! ¡qué digne....—
(S' está mirant un caball.)

CRÒNICA

En molt pocas horas, casi en un tancar y obrir d' ulls, l' Associació «*Foment del treball nacional*» ha montat una Exposició digna de ser visitada.

Trobantse á Barcelona 'l Sr. Elduayen, y constantli al *Foment* que aquest senyor s' ha interessat alguna vegada (sobretot desde l' oposició) per la protecció á las industrias catalanas; y sabent de bona tinta (tinta nacional) que avuy lo Sr. Elduayen es un gran amich del omnipotent malagueno que, ab permis de 'n Sagasta, remena las cireras, ha organísat á corre-cuyta una exhibició dels principals productes que l' industria catalana exporta á las Antillas.

Al obsequiar en aquesta forma al gran amich de D. Anton, lo *Foment* s' ha recordat de aquella copla andalusa que comensa aixís:

«También por la peana
se adora al santo.»

L' obsequi, com á dedicat á una persona sola, resulta tal vegada excessiu.

Y com á tributat á un amich de la industria catalana, resulta ademés inútil, perque á un home de las fermas conviccions que se suposan en lo Sr. Elduayen, no es necessari decidirlo estant ja tan decidit.

Aixís es, que si jo 'm trobés al puesto de la Junta del *Foment* no m' hi pensaria mes: agafaria tots aquells productes y alguns altres que podrian afegir's hi, 'ls facturaria pel carril, y á gran velocitat els portaria á Madrid.

Un cop allí, per intermediació del Sr. Elduayen, procuraria que D. Antón me facilités los medis necessaris per exposarlos en lo Saló de Conferencias del Congrés y otras dependencias de aquella gran fábrica de concupiscencias y de menudencias políticas, y com siga que avuy está com qui diu sobre 'l tapet la qüestió de la reforma arancelaria cubana, esperaria tranquil los resultats de aquesta *hombrada*.

Es molt just que allá hont usan de la paraula tants diputats fills en sa gran majoria de la omnipotencia ministerial que 'ls treu de las urnas, pugan parlar una vegada á la vida 'l país que treballa y paga, aqueix país que sofreix las dolorosas conseqüencias de tots los errors, abusos y torpesas dels que haurian de ser y generalment no son los seus representants.

Discursos muts pero eloqüents son tots aquells productes fills de l' activitat y del enginy, que asseguran lo pá á un considerable número de obrers. Ells proclaman ab mes claretat y precisió de lo que podria ferho l' orador mes inspirat lo qu' es capás de fer lo poble catalá quan se tracta de impulsar los progressos de la patria.

La séva exposició en los actuals moments tindria un doble sentit, desde 'l punt que á mes d' exhibirse, están *exposats* á rebre un cop mortal si triunfan las tendencias que alguns sustentan ab gran empenyo de que sigan las industrias extrangeras las que vajan á explotar lo mercat de las Antillas.

Al mateix temps que 'ls fruys de l' activitat catalana, no sería mal que s' exhibissen los resultats que s' obtenen ab l' explotació de las provincias ultramarinas á cárrech de la burocracia.

Sería molt curiosa una galeria de retratos de tots los funcionaris que han anat á Cuba y que de allí han tornat ben arrodonits y lluhintlos lo pel.

Al peu de cada retrato podria figurarhi una nota detallada del seu estat de fortuna, avants d' embarcarse y després de haver passat per aquell país, Xauxa pels que l' explotan y Cementiri pels que han de anar á defensarlo ab las armas á las mans.

La comparació de las dugas exhibicions resultaria en extrém edificant.

Y si després de parangonar lo qu' es causa de riquesa y gloria ab lo qu' es motiu segur de agotament y desprestigi, hi havia encare qui tingués la pretensió de sostenir que 'l mercat de Cuba no ha de ser dels espanyols, ni 'l mercat d' Espanya dels cubans, hauria arribat l' hora de pensar seriament en la conveniencia de calcular si 'ls heroichs sacrificis que al poble espanyol s' imposan pera la conservació de aquell tros de terra, últim resto de nostre gran patrimoni americá, tenen la deguda compensació.

La gloria ennobleix als pobles, es veritat; pero de la gloria no se 'n viu, y no hi ha espectacle mes trist y depriment que 'l que ofereix un noble quan ha vingut á menos y vá pel mon desarrapat y famélich.

En lo nostre sigle lo fonament més solit de la noblesa de un poble es lo treball y l' honradés.

Dissapte va inaugurarse un' altra exposició: la de las plantas y flors.

Se troba instalada en lo gran saló de Bellas Arts, en los jardins inmediats y en una de las avingudas del Saló de Sant Joan, ahont s' hi ha construhit un espayós umbrácul.

De uns quants anys ensá l' art de la jardineria á Barcelona ha adelantat moltíssim. Conta nostra ciutat, incluhinhi 'ls pobles dels alrededores, un bon número d' establiments de horticultura de verdadera importancia, dedicats á la aclimatació de curiosas especies vegetals. Y 'ls nostres jardiners quan diuen:—Aquí som nosaltres,—saben lluhirse.

Y es curiós veure la facilitat ab que han sapigut apoderarse de la tecnologia botánica. Un simple operari que calsa espadenyas hasta en dias de festa y la mes modesta florista de la Rambla usan á tot drap los termes llatins y grechs empleats per Linneo y 'ls seus deixebles. Los profans al sentirlos ens quedém ab un pam de nas.

Aquesta afició á batejar ab noms extranys las plantas d' us mes vulgar y mes generalment conegudas, serveix admirablement per adornar los comptes de tot jardiner.

Aixís per exemple, si en lo compte hi possessin: 12 clavellinas, vos costarian tres pessetas. Pero us hi posan: 12 *Dyanthus caryophyllus* y us ne demanan 6 pessetas (preu de catálech).

La ciencia s' ha de pagar, may siga sino perque no pugan dirse que al estudiar tots aquests termes s' hi fan mes sabis que richs.

L' actual exposició sense ser tan important com la que va celebrarse l' any 91, ompla perfectament lo seu objecte. Conté algunas instalaciones notables, com una de begonias, un' altra de cactus, un' altra de rosas y un' altra de clavellinas; y 's preparan ademés freqüents concursos de rams y flors talladas que no podran menos de cridar l' atenció del públich, per quant ja es sapigut que 'ls nostres jardiners son verdaders artistas.

Que ho diga sino l' adorno del gran saló confiat al Sr. Oliva. Lo parterre que rodeja 'l tablado de la música y la testera de l' escala son dos obras decorativas que revelan la má de un mestre.

De gent á la Exposició de plantas y flors no 'n

ANTONI TRUEBA

Estàtua de *Mariano Benlliure*, fosa á la cera perduda en l' establiment de *F. Masriera*, y destinada á Bilbao.

vulguin mes. Lo temps convida, y en aquesta estació del any ja s' ha fet una costum anar á passar la tarde en agradable companyia al Palau de Belles Arts, á sentir música y á veure caras bonicas.

De poncellas y de flors n' hi ha per tots els gustos.

Y alrededor d' ellas no hi van els papellóns, sino 'ls que fan l' os.

Un' altra exposició y acabo: la dels Lluchs. Los devots confreres del gloriós Sant han exhi-

bit á ca 'n Parés gran número de quadros y esculturas, que demostran habilitat en l' art que professan; pero que al mateix temps son testimoni de que no han sigut tocats de la divina gracia.

Entre las obras escultóricas hi he vist una estàtua de 'n Llimona, titulada: *El àngel custodio del Cementerio de Comillas*.

Es un àngel farreny, amenassador, ab l' espasa als dits y á punt de donar una bursada.

Crech que 'l Marqués de Comillas en lloch de destinarlo á la porta de un cementiri, faria millor colocantlo sobre la séva caixa de caudals.

L' àngel sembla que diga:

—¡Ay del que s' acosti ab malas intencions!...

P. DEL O.

HAUTE GOMME

La semi-llum blavosa
banyant tota la cambra:
lavabo, calaixera
alfombra, llit y taula
ab gust y exquisit lueso
degudament contrastan
Aqui la palmatoria:
mes enllanet la capsa
dels aromàtics purs:
per 'llá quadrets y estátuas:
aprop d' una arquimesa
efectes de viatge:
en un àngul la ruixa:
lo frasco de Kananga
ab bibelots, capritxos
é imatges pornogràficas.
Entre víolas secas
y perfumadas cartas
qu' en negre raconera
se veuhen barrejadas,
ab diferents botellas,
del rich gomós, ressaltan
la tintura de yodo
y l' aygua fenicada.

ANTONET DEL CORRAL.

L' AIXERIT

Al món hi ha gossos rars y antipàtics; pero com l' *Aixerit*, cap.

Perteneix à la vehina del entressuelo de casa y he tingut ocasió de considerarli ab calma l' aspecte y la fisonomia.

Botarut, sense elegancia, ab quatre potas, que l' una tira à llevant l' altra à ponent y las altres à qualsevol puesto; dos ulls que resultan dos trossos de vidres entelats y una boca que no més es bona per lladrar y molestar als vehins pacífics, l' *Aixerit*, dintre de la rassa canina, es una viventl demostració d' aquell ditxo que assegura que va més caure en gracia que ser gracios.

¿Per qué van posarli *Aixerit*? Vajin à saberho. Potser pel mateix motiu que hi ha cobarts que 's diuhen *Lleó*, donas de moralitat *duptosa* que 's diuhen *Pura* y pillastres de set solas que 's diuhen *Cándido*.

La mestressa del *Aixerit* no es tan extranya com ell, ni té quatre potas; pero—y que 'm dispensi si arriba à enterarse de lo que vaig à dir:—mereixeria tenirlas.

Es molt bona dona; una senyora digna y recatada, lo que 's diu una bellíssima persona (prenent aixó de *bellíssima* en sentit figurat;) pero té per l' *Aixerit* unas preferencias tan escandalosas, lo tracta d' un modo tan impropí del género animal à que la bestia perteneix, que 'ls vehins qui més qui menos, tothom comensa ja à tenir que dirhi.

¿Qué fan vostés quan se llevan? Lo primer de tot sentarse, ¿veritat? Donchs la senyora Manela del entressuelo lo primer que fa es preguntar pel *Aixerit*.

—¿Cóm está l' *Aixerit*?

—¿Que no s' ha despertat l' *Aixerit*?

—Diguéu à l' *Aixerit* que vingui.

Los primers dias que vivia à la nostra escala, al sentir la dolsura, lo tendre interés ab que feya aquestas preguntas, vaig acabar per creure que l' *Aixerit* era un fill séu, ó un nebot, ó quan menos una criatura qu' ella li era padrina.

¿Si 'n vaig quedar de parat quan van dirme que 's tractava únicament d' un gos!

Aviat, no obstant, vaig anar acostumatm' hi, perque l' idili, 'l coluqui fraternal entre la senyora Manela y la bestia es una cosa de totas las horas, de tots los moments, de tot lo dia.

A lo millor se sent pel cel-obert aquest diàlech:

—¡Hola, preciocitat! ¿d' ahont surts ara?

—¡Bub, bub!

—¿Vens de dormir?

—¡Bub, bub!

—¿Ja tens lo llitet ben tou?

—¡Bub, bub!

—Vaja, descansa, que aviat té 'l portarán l' esmorzar.—

Jo—confesso la meva ignorancia—quedo encantat de veure 'l brillo ab que la senyora Manela traduheix al catalá 'l monótomo *bub bub!* del *Aixerit*.

¿Cóm s' ho fa—'m pregunto—per sapiguer que 'l primer *bub bub* vol dir que vé de dormir y que 'l segon *bub bub* se refereix al esmorzar?

¿Cóm s' ho fa? No ho sé; lo que si sé, perque ho he vist mirant indiscretament per la finestra del cel-obert, que l' *Aixerit* esmorza com un home; més ben dit, com molts homes esmorzarian si poguessin.

Regularment sempre es lo mateix, perque la regleta manté 'l cos y la casa... y 'ls gossos. Una truyta guarnida ab simétrichs talls de butifarra y al darrera un vas de llet y quatre carquinyolis.

Al principi, veyent aquest *menú* tan estrafalari, vaig concebir la secreta esperansa de que l' *Aixerit* se reventaria à la major brevetat, perque 'm semblava que per bestia que sigui un gos, es impossible resistir gayres dias aquesta barreja de carquinyolis, ous, llet y butifarra. Pero vaig equivocarme, com cada vegada vegada que m' hi embolicat ab animals: l' *Aixerit*, no sols no 's reventa, sino que cada dia está més gras, y més lladrador... y, si no fos qu' es mentida, fins diria més guapo.

La senyora Manela no fa absolutament res més que cuydarse del gos; pero ab aquesta feyna sola ¡no n' está poch d' ocupada!

Si la bestia no va darrera d' ella, ella va darrera de la bestia; si l' animal no lladra, ella 'l fa lladrar; si l' *Aixerit* no vol lladrar—¡Deu me perdoni!—la que lladra es la senyora Manela.

Continuament se senten las mateixas preguntas à la criada:

—¿Ja té aygua l' *Aixerit*?

—¿Cóm está 'l dinar de l' *Aixerit*?

—¿Per qué no arreglas lo brenar del pobre *Aixerit*?

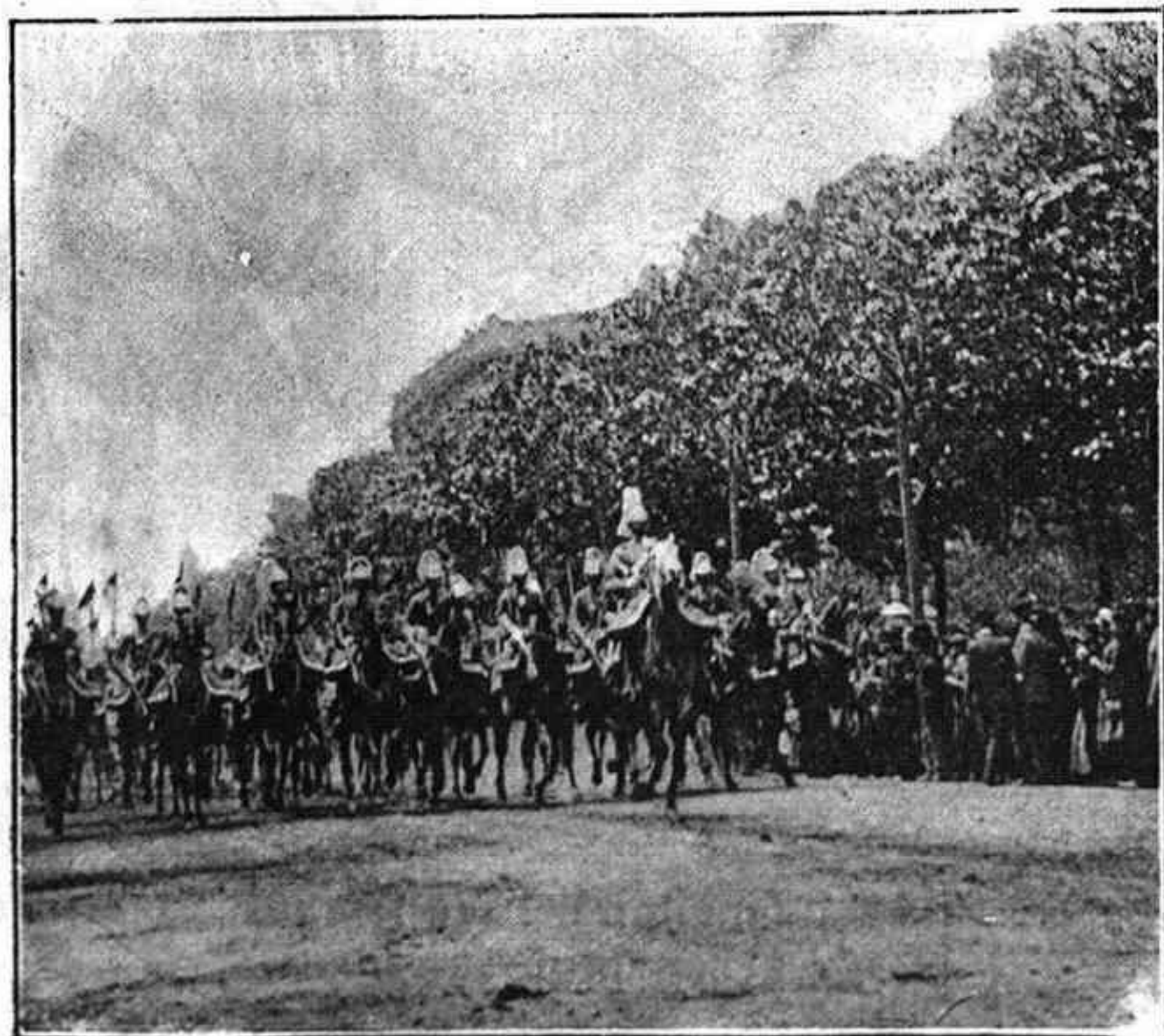
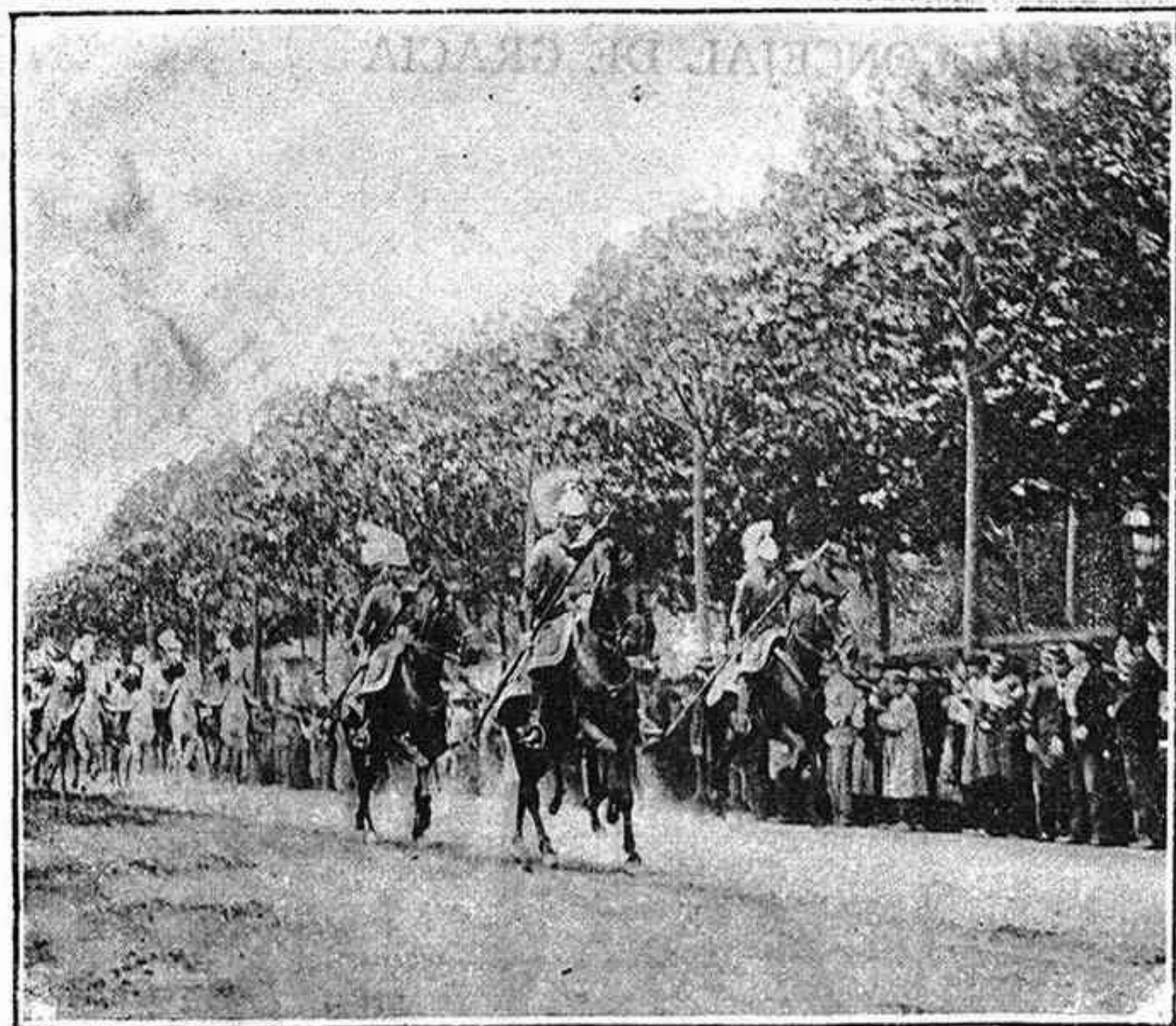
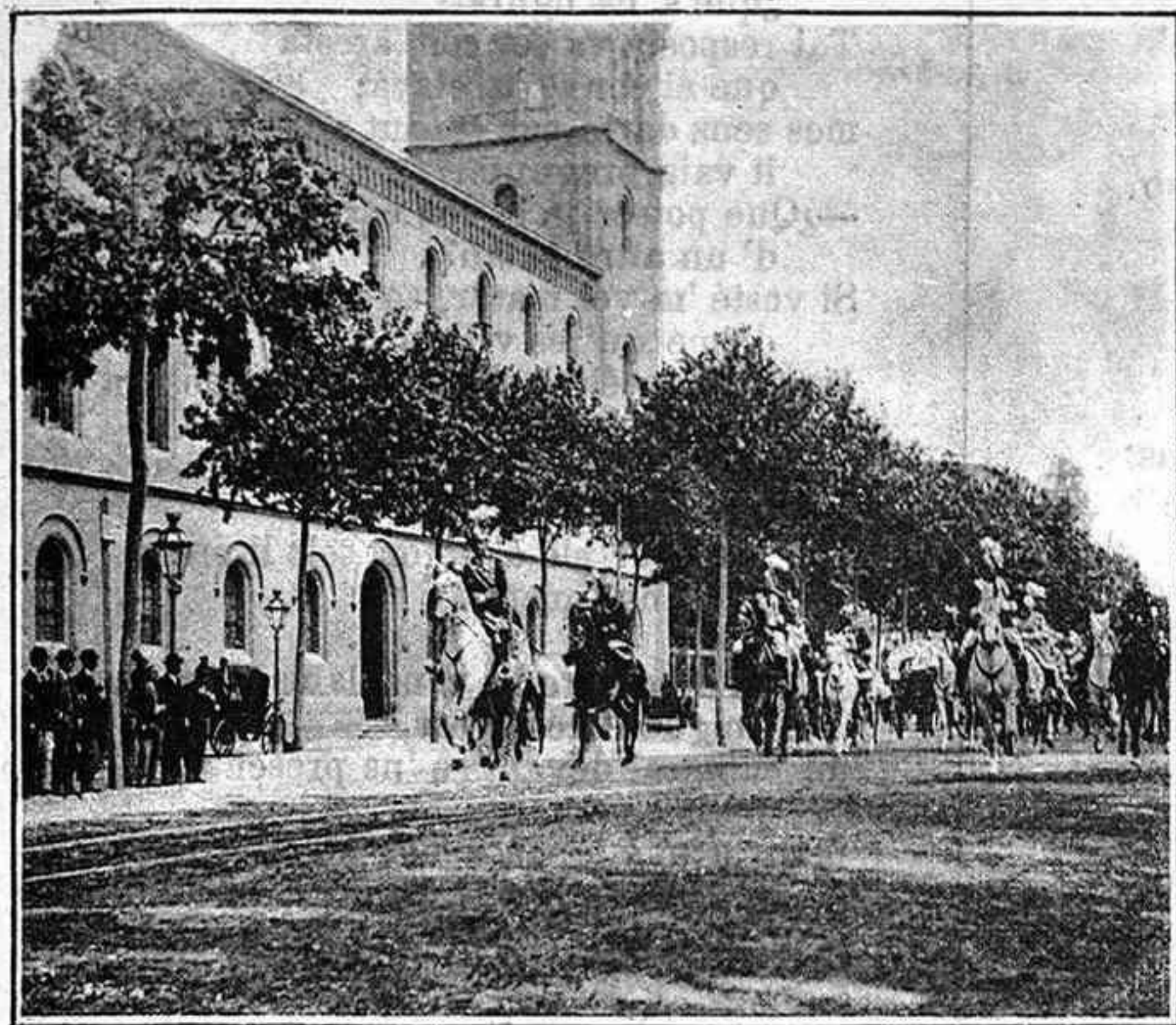
—L' *Aixerit* se grata: ¿ja l' has pentinat?

—L' *Aixerit* vol anar al terrat: ¿per qué no li portas?—

A las nou y à las quatre 'l pujan al terrat, lligat ab un cordó de seda; al mitj dia 'l treuhen al balcó perque vegi 'ls treballadors com plegan; al vespre li obran la vidriera de l' eixida perque jugui, y begui y fassi tot lo que li dongui la *royal* gana.

Fa alguns dias la senyora Manela estava molt trista y compungida; apenas sortia al cel-obert, s' aixugava 'ls ulls ab freqüencia y no se li sentia obrir boca.

LA PARADA DEL DIVENDRES

(Instantáneas de Munt.)

Vistas presas en distints llocs de la línia.

—¿Que té 'l marit malalt aquesta senyora?—vaig preguntar á la del segon pis.

—¿Lo marit? No s'nyor: lo gos.—

Quan va trobarse comp'etament bo ¡quina alegría al entressuelo! No sé si en selyal de gracias van portar un ciri á la Bonanova; lo que puch assegurar es que la senyora Manela va passar tota la tarde fentli petons y donantli truyta ab butifarra, llet y carquinyolis.

—¿De qué li va venir la malaltia?—preguntava algun vehí á la senyora Manela.

—D' una disbauxa—contestava e'lla, deixant anar un sospir, barreja de pena y satisfacció—va empasarse un tap de suro, creyentse qu' era butifarra blanca, y bon disgust que 'ns va donar.—

Desde aquell dia, la senyora Manela cuyda al Aixirit encare ab més carinyo que avants.

Lo fa dinar dalt de la taula, lo té tot lo dia al costat sobre un silló y á las nits lo posa en un lletet que li ha arreglat als peus del d' ella.

De fixo que la senyora Manela no 's recorda de que hi ha pobres criaturas que ni dinan, orfens que no tenen amparo y desventurats infelissos que no saben ahont anar á dormir....

Pero es alló: ¡l' Aixirit es tan intel·ligent y 's menja la truyta ab butifarra y s' empassa 'ls carquinyolis ab tanta gracia!....

Lo qu' jo dich devegadas:

—¿Quina llástima que 'l carretó dels gossos no puji pels pisos!

Al menos fins als entressuelos.

A. MARCH.

ANTUCAS «GUERRITA» (1)

Ara sí que ho tením tot,
ja no 'ns faltava res més,
¡jo casats, se us avia,
perilla la vostra pell!

Si aquesta ditxosa moda
arriba á pendre increment,
ja us planyo, porque á las horas
seréu del tot impotents,

puig s' exposan mes de quatre
(com alguns que jo conech)
á morir d' una *estocada*
de *recurs* ó á *vola-pié*.

Per que, calculin, quins *brios*
ara tindrà 'l sexo bell,
ab arma tan poderosa
per dedicarse al *toreig*.

Estich cert que aquesta mo·la
escamará á na 'ls solters
y al parla 'ls del matrimoni
tots farán lo desentés.

Per lo tant, es cosa vostra,
no admetéu lo *moble* aquest,
ó sí no, us ho repeteixo

(1) Sombrillos nou modelo

perilla la vostra pell.
 ¡Ojo casats, se us avisa!
 ¡No dormiu, no esteu distrets!...
 que ab uns vanos banderillas
 teniu lo quadro complet.

R. ALONSO.

DESILUSIÓ

Sota 'ls sálzers que poblan las voras
 del fresch Llobregat,
 vaig trobarhi una tarde una nina
 d' alguns dinou anys.
 ¡Qu' era hermosa! Semblavan sas trenas
 talment, fils daurats;
 sos ullets, dos estels; y sas galtes
 dos rosas de Maig.
 Impulsat com per forsa secreta,
 m' hi vaig acostar,
 y al trobarme prop d' ella, vaig dirli:
 —¿vosté ha estimat may?
 Va mirarme ab desdeny y somrihentne
 me va contestar:

—Se coneix que vosté está de broma:
 ¿que s' ha figurat?
 Tal resposta va ser com aresta
 que al cor se 'm clavá;
 mes sens darm per vensut altra volta
 li vaig preguntar:
 —¿Que potser ja es son cor, que jo anhele,
 d' un altre galán?
 Si vosté 'm vol matar, sols li falta
 dirme qu' es vritat.
 Puig ha encés en mon pit sa hermosura
 terrible volcá,
 y si no 'm correspon, prou ma tomba
 será 'l Llobregat.
 Del meu cor plé d' amor, sols li prego
 que tinga pietat.

Y al descloure 'ls seus llabis hermosos
 volguent contestar,
 un baillet al devant se 'ns presenta
 joliu y cantant;
 fa un petó á la mà d' ella ab tendresa
 y li diu:—Bonas tardes mamá.

JOSEPH BONET.

AL SENYOR DARDER, CONCEJAL DE GRACIA

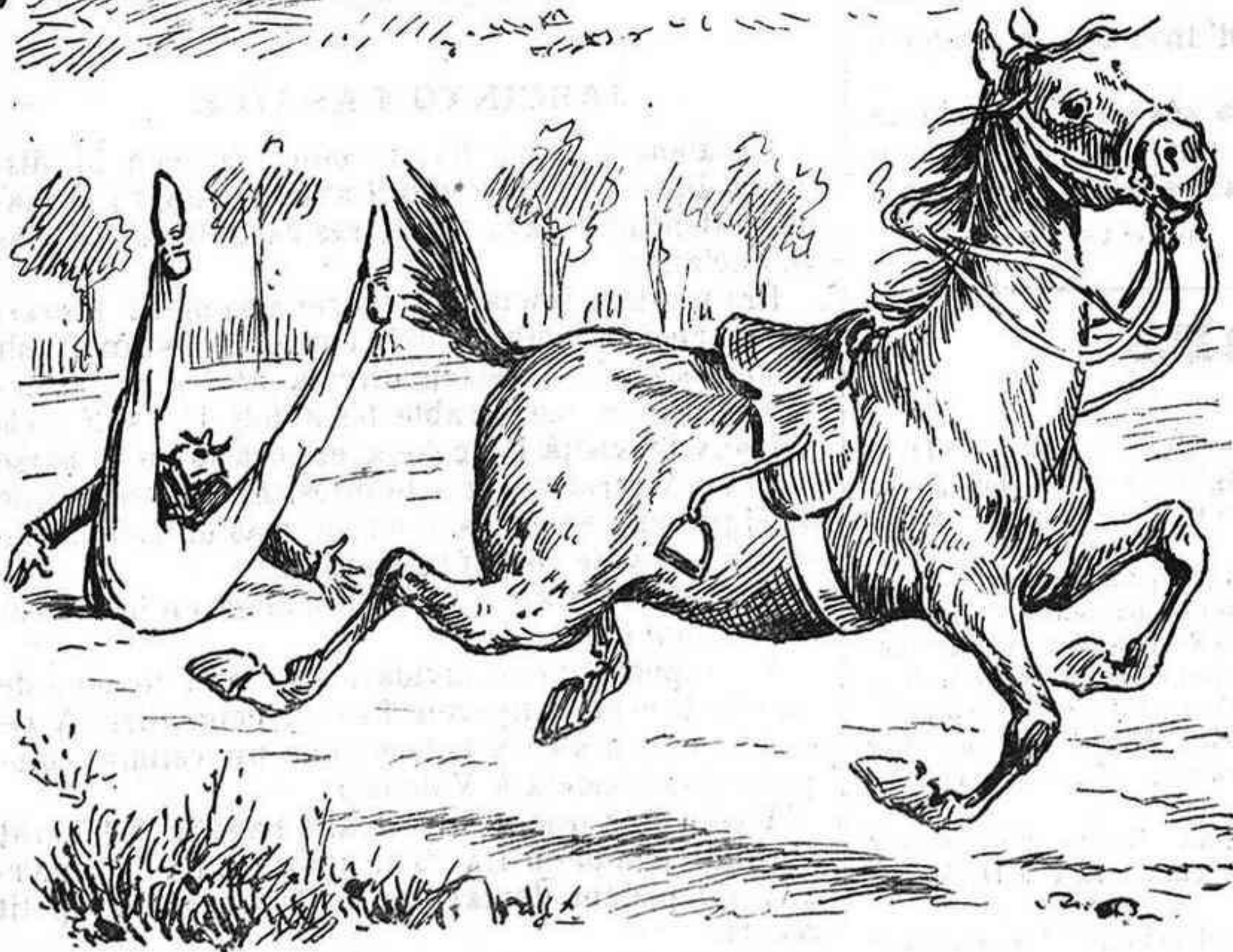

Los animallets del Parque
 emocionats tendrament,

felicitan pel seu triunfo
 al seu digne president.

FENT PROBAS

Caballistas practicantse
per las carreras formals.
Per ara las probas surten
una mica desiguals.

En quant als exemplars que figuraran en l'exposició, no están encare tots escullits; pero 's diu que ja 's pot contar ab tota seguretat ab los següents:

Carabassas. En la propia casa de la Ciutat se n'han trobat de magníficas, que si bé son ja conegudas, si 's presentan netas y ben afeytadas, no deixarán de cridar l'atenció.

Pebrots. La flor y nata dels que la majoria dels regidors han rebut de l'opinió pública.

Naps. Al tractarse d'aquest tubércul, sembla que á la casa Gran va haverhi moltes disputas. Uns deyan que 'ls naps no han d'exposarse; altres opinavan que la qüestió son naps; pero per fi va prevaleixe lo dictamen d'un que va dir:

—¿No 'n tenim alguns de disponi-

bles? Donchs portémlos á la exposició: que no diguin que perque son naps ens els quedém.

Garrofas. Será una de las seccions mes nutridas. A pesar del inmens número que l'Ajuntament ens ha clavats, encare li quedan garrofas en abundancia pera fer un paper lluhit.

Bessas. També en aquest ram va haverhi barallas. Los concejals discrets eran de parer de deixar las bessas tranquilas y no portarlas á la exposició ni dirne una paraula. Pero un que no s'entén de camándulas y que diu sempre lo que pensa, va exclamar:

—¡Hi ha d'haver bessas!... ¡hi ha d'haver bessas! ¡Si cabalment per las bessas fem l'exposició!

Arrós. Graminea conegudissima en la casa Gran.

UN' ALTRA EXPOSICIÓ

No sé si m'han enganyat, perque tals van posantse las cosas que un hom ja no pot fiarse ni de la séva sombra; pero m'han dit que desseguida que 's tanqui l'exposició de flors que ara s'ha inaugurat, l'Ajuntament n'obrirá un'altra immediatament.

¿De qué será?

De fruytas vulgars y verduras ordinarias.

Segons las noticias que m'han venut, l'original concurs municipal tindrà lloch en la plassa de la Llana; no sé si per aprofitar la plassa, ó per lo de la llana ó per qué.

N' hi haurà de variades classes, entre ellas *arrós* regat ab xampany, que diu qu' es deliciós, y *arrós* de consums, que segons los intel·ligents resulta de primera.

Castanyas. Es de suposar que també n' hi veurém de variades especies. Apart de la *gran castanya* qu' en materia de moralitat ens ha donat lo municipi y que indubtablement deurá exposarse, s' espera que no hi faltará un bon mostruari de las castanyas que 'l poble repartirá als concejals lo dia que 'n sigui hora.

Pastanagas. Se 'n presentarà una hermosa collecció, que no costará gens de reunir, sobre tot si 's recullen los magnífichs exemplars que 's crien y s' engreixan á la casa de la vila.

Cebas. Diu que aquesta serà la secció mes rica, mes espléndida y mes perfectament instalada, perque segons sembla cada regidor hi exposará la *ceba* per la qual sent mes predilecció. *Verbi-gratia:*

La *ceba* de presidir subastas.

La *ceba* de cuydarse d' un mercat.

La *ceba* d' aixamplar lo Museo de reproduccions.

La *ceba* d' empedrar forsa carrers del ensanxe.

La *ceba* de pensarse que ningú s' adona de res.

Y etc., etc., etc., perque cada hu té la séva.

Finalment, s' assegura que en la exposició, entre las cosas que mes engrescarán al rúblich, hi haurá un *rabe*, un *ensiám* y una *bleda* hermosíssima.

L' *ensiám* deu volguer representar que aquí som molt frescos.

Lo *rabe* es una especie d' invitació á agafarlo per las fullas.

Y en quant á la *bleda*, la séva significació es ben clara. No pot ser altra que la *bleda* colossal que 'l municipi 'ns está posant al clatell temp' há.

MA·CIAS BONAFÉ.

LLIBRES

OBRAS DE D. VÍCTOR BALAGUER.—Volúm XXXII.—Forma un tomo de prop de 500 páginas y conté dos parts: la primera: LOS JUEGOS FLORALES EN ESPAÑA y la segona: MEMORIAS Y DISCURSOS.

L' ilustre poeta colecciona en la primera part alguns treballs importants relacionats ab lo renaixent de las lletres catalanas: un estudi titulat: «Noticia histórica de Juegos Florales» y vuit discursos pronunciats en certámens y que portan los següents títols: *Fraternidad literaria*; *La poesia lemosina*; *Saludo á Valencia*; *La idea latina*; *Las bodas de plata*; *Los felibres de Provenza*; *La tierra catalana y Las glorias de Aragón*.

En tots aquests treballs hi brillan elevats conceptes y aquella eloqüencia ardorosa que caracteriza á D. Víctor Balaguer.

En la segona part s' hi troban coleccionats los següents treballs: *De la literatura catalana*, discurs de recepció en la Real Academia de la Historia; *El juramento de los Aragoneses*; contestació al discurs de D. A. Romero Ortiz; *El centenario de Calderón de la Barca*, discurs; *El Degolladero*, memoria; *Viaje de un excursionista*, dictámen; *Discurso*: contestació al de D. Celestí Pujol y Camps; *Las literaturas regionales*, discurs de recepció en la Real Academia de la Lengua; *Las obras de Enrique Gil*, dictámen; *Discurso*: contestació al de D. Eduardo Benot; *Manuel de Cabanyes*, estudi; *Alfonso V de Aragón y su corte literaria*; *Castilla y Aragón en el descubrimiento de América*, conferencia; *La Mujer y el Arte*, conferencia; y *El ministerio de Instrucción pública*, document parlamentari.

La senzilla enumeració de aquests treballs proclama la importància del XXXII de las *Obras completas de D. Víctor Balaguer*.

Altres llibres rebuts:

Guía de las aguas minero medicinales de San Hilario de Sacalm.—Memoria descriptiva adornada ab fotografats.

* * *La Prostitución.* Historia, causas y crítica de la misma, per lo Dr. P. Manaut, professor lliure de Ginecología.

* * *Los que la hacen...* Comedia en un acte y en prosa original de D. Angel Rius Vidal, estrenada ab éxit en lo Teatro Circo Barcelonés, la n.º del 14 Abril últim.

* * *Dos aixalabrats.*—Capritxo escénich en un acte y prosa, arreglat á la escena catalana per D. Joseph Ximeno Planas.

RATA SABIA.

JASCINTO LABAILA

A Valencia, sa patria, vá morir fa poch lo distingit literat D. Jascinto Labaila, que ab lo mateix talent cultivava las lletres castellanas que las valencianas.

Era un dels iniciadors del renaixement literari de la hermosa ciutat del Turia, y durant molt temps estigué en relació directa ab los poetas catalans. En la memorable festa dels Jochs Florals del any 68 visitá Barcelona en ocasió de trobarse aquí en Mistral y altres felibres. En las festas que 'ls sigueren dedicadas doná mostrars en Labaila de son talent y de son entusiasme.

Lo séu nom figura ventajosamente en la *Colección Diamante*.

Morí pobre y casi olvidat. Sols una do·zena de amichs l'acompanyaren fins al cementiri. Aixís ens ho escriu ab verdadera pena un estimat company que resideix á Valencia.

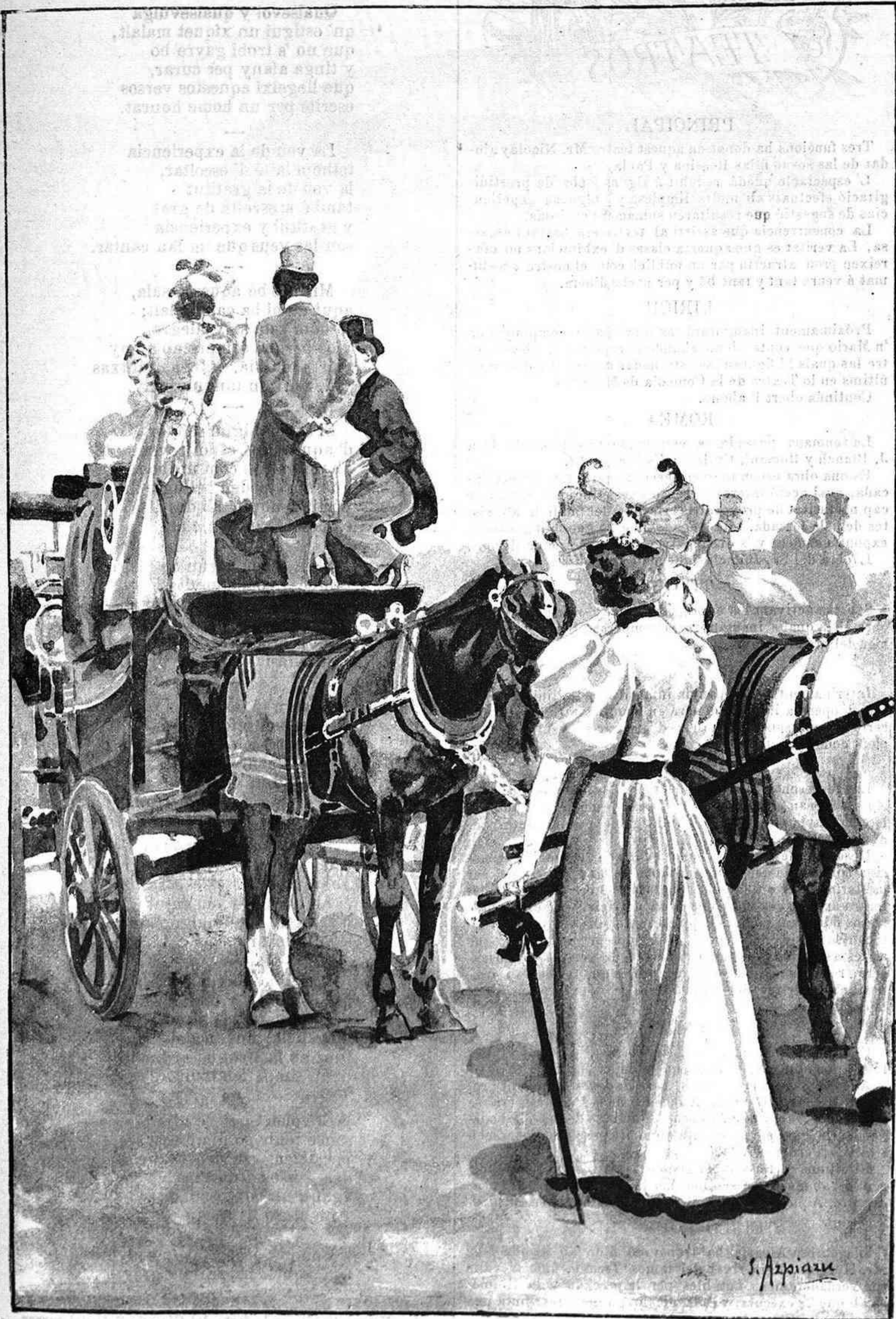
Y com siga que 'l Sr. Labaila hagués col·laborat alguna vegada en LA ESQUELLA DE LA TORRATXA, no podém deixar de dedicarli aquest petit recort.

FLORS

En lo cap portan las flors
alguras nenas xamosas,
altres se posan las rosas
sobre 'l pit, niu dels amors.
Altres per més galanura,
mes gentils ó més taimadas
ó per modas extremadas
ls portan á la cintura.
Si seguint la graduació
van las floretas baixant,
una pregunta faig jo:
¿Ara 'hont se las posarán?

EMILIO SUNYÉ.

CARRERAS DE CABALLS. (Dibuix de J. AZPIAZU)

La *crème* del Hipódromo

PRINCIPAL

Tres funcions ha donat en aquest teatro Mr. Nicolay ajudat de las sevas fillas Rossina y Paula.

L' espectacle quedá reduhit á alguns jochs de prestidigitació efectuats ab molta limpiesa y á algunas experiencias de sugestió que resultaren sumament curiosas.

La concurrència que assistí al teatro era bastant escassa. La veritat es que aquesta classe d' exhibicions no ofereixen prou atractiu per un públich com el nostre acostumat á veure tant y tant bó y per poch diners.

LIRICH

Próximament inaugurarà sas funcions la companyia de 'n Mario que conta ab un abundant repertori d' obras, entre las quals hi figuran las estrenadas durant los dos anys últims en lo Teatro de la Comedia de Madrit.

Continúa obert l' abono.

ROMEA

La senmana passada va estrenarse una pessa de Don J. Blanch y Romani, titulada: *Un bon partit*.

Es una obra esmeradament escrita, garbosament versificada, qual acció interessa, sense haver tingut lo seu autor cap necessitat de provocar las riatlles del públich ab xistes de bala forçada, tota vegada que 'ls que hi ha naixen espontáneament y 's distingeixen per son caràcter decent.

L' obra del Sr. Blanch siguié molt aplaudida.

TIVOLI

S' están activant los ensaigs de *Mujer y reina*, qu' es l' obra ab la qual s' inaugurarà la temporada lirica 'l dia primer del próxim juny:

* * *

Interinament la companyia infantil Lambertini que cultiva l' opereta italiana donará en aquest teatro una curta serie de representacions qu' es d' esperar se veurán sumament concorregudas.

NOVEDATS

Las representacions del espectacle *Las monjas de Sant Aymant* tocan als últims, y ab ellas se despedirá del públich la companyia que dirigeix l' infatigable primer actor senyor Borrás.

Desde primers de juny se farà cárrech de aquest escenari la companyia del *Teatro Español* de Madrit dirigida per la Maria Guerrero, la qual debutará ab una producció del teatro antich, vestida y decorada á conciencia, exhibintse trajos fidelment copiats de quadros del Museo nacional y tocantse música de l' época. No duptém un instant que aquestas exhibicions tan ajustadas á la veritat histórica, serán rebudas ab igual ó major interés que 'l que van despertar á Madrit, y del qual vá ferse eco tota la premsa de la capital.

CATALUNYA

Continúa representantse *La Rebotica*, y á jutjar per l' éxit que obté, es de creure que n' hi ha per dias.

Además s' ha reproduhit *La casa de baños* xispejant producció d' Enrich Gaspar. A benefici de la Paca Segura se representa *Mam 'zelle Nitouche*, lluhintse de debó la beneficiada, la qual además recitá ab molta gracia un monólech titulat «¡Perdonen Vds!»

El dilluns en Rossell estigué en las sévas glorias representant ab motiu del seu benefici la gatada *Arturo di Fuen-carrale*. Aquestas son las obras que més bé li escauhen.

CIRCO EQUESTRE

L' empresa Alegria ha trobat un filón ab lo *jongleur* Mr. Hurgino, digne rival del tamós *Trewey*. Los treballs son verdaderament notables per la precisió y la limpiesa ab que 'ls executa, y cada nit lo públich li tributa una ovació entusiasta.

N. N. N.

HIGIENE (1)

Qualsevol y qualsevulga
qu' estigui un xiquet malalt,
que no 's trobi gayre bo
y tinga afany per curar,
que llegeixi aquestos versos
escrits per un home honrat.

La veu de la experiencia
tothom la té d' escoltar,
la veu de la gratitut
també s' escolta de grat
y gratitut y experiencia
son las veus que 'm fan cantar.

Mirinse bé aquesta sala,
aquí no hi ha cap malalt;
tothom está sá y alegre,
y es perque sempre ab afany
fem gimnasia, esgrima, dutxas
y de tant en tant un bany.

Si saben algún senyór
d' aquells qu' están reventant
ab un ventre com un bombo,
que no 's poden bellugar...
pórtinlo aquí y ab dos días
es posará com un clau.

Si 'n saben algún de magre,
també 'l poden enviar,
qu' al cap de pocas senmanas
se posará fort y gras.
Tant pels magres com pels grassos
la gimnasia es remey gran.

Si algú té las camas primas
ó se las vol reforsar
fent contraccions y posturas
de moviments elegants,
que agafi un florete ab punta
y que vingui aquí á *tirar*.

Aquí apendrà á moure 'l sabre
(que aixó fa serveys dels grans),
podrá defensar sa esposa
si algun dia 's veu casat
ó si algún cop té algún *lance*
sabrà portarse com cal.

A més lo senyor Gerassi
qu' es molt fi y molt elegant
li ensenyará de cultura,
elegancia, fins modals,
junt ab la llengua armoniosa
d' un simpátich italiá.

Si volen anar de nits
sense tenir pó ni afanys
per defensarse dels lladres,
dels gossos ó dels malvats
agafin un bon bastó
y en Muro 'ls ilustrará.

Conque, ja ho saben senyores
á n' aquí 'l magre y 'l gras

(1) Versos llegits en la festa del Gimnás-Solé del carrer de Montjuich del Carme.

LOS DEL OBSERVATORI DEL TIBIDABO

—Ara d'uhen que nosaltres
ho faríam molt d'nyol....

¡Vés si no sabrém coneixe
que quan cau aygua.... es que plou!

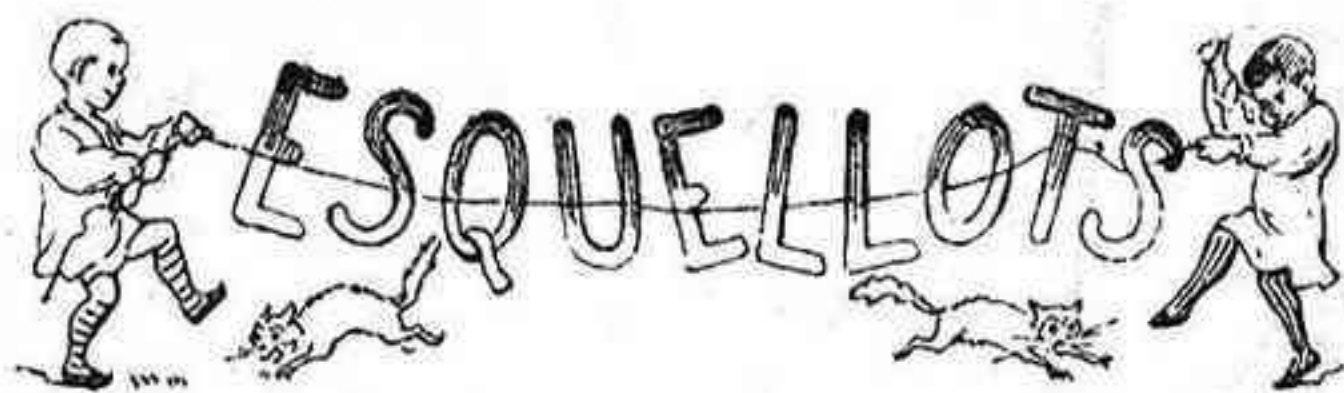
trobarán un prompte alivi
tornantse guapos y sans.
¡Si volen trobarse bé
prenguin dutxas, prenguin banys!

Vinguin y al trucar la porta
un lacayo trobarán
que té per nom Tallarina
y no més te 4 pams,
pesa dos tersas y mitja
y enrahona 'l catalá.

Veuran al senyor Solé,
qu' es un home molt trempat,
director de la gimnástica,
de las dutxas y dels banys,
y passarán un bon rato
conversant ab los companys.

He terminado señores.

UN ALUMNO DEL GIMNÁS.

Las últimas elecciones municipales varen tenir son coronament lo dijous de la senmana passada á la Casa gran ab motiu de la Junta d' escrutini.

En aquesta sessió quedá ensorrat per sempre mes l' ex-arcalde D. Gonzalo Gonzalez de la Gonzalera.

¡Fillets de Déu, y quina pallissa van donarli!

Ell prou havia adornat lo Saló de Cent ab un esquadro de alabarderos, ab l' encárrech especial de aplaudirlo; pero quan un cómich es dolent no hi val la *claque*, y aixó es lo que li vá succehir á don Gonzalo.

En distintas ocasions lo públich se li vá tirar á sobre fins al extrém de no deixar-lo respirar.

Y un regidor jove, 'l Sr. Escuder, li vá donar una serie d' embestidas, que quan el vá deixar ja no hi havia per ahont agafarlo.

¡Pobre D. Gonzalo!....

Si recorda las distintas vegadas que ha format part de la corporació en la qual per las ganas que tenia de tornarhi, devia trobars'hi molt bé, y 's fá cárrech del terrible descalabro que acaba de sufrir, no podiá menos de adoptar per lema, 'l titul de l' obra famosa d' Echegaray: «Vida alegre y muerte triste.»

Un detall:

Al Sr. Escuder se li vá ocorre preguntarli si era republicá ó monárquich.

Y D. Gonzalo vá respondre:

—Hoy soy lo que he sido siempre.

Resposta es aquesta que sembla que no diga res y no obstant ho diu tot. No hi ha mes que ferse cárrech de que D. Gonzalo, quan encare no havia tastat las dolsuras edilicias y exercia de impressor, á cada dos per tres feya *pastels*.

Y pastels ha continuat fent desde 'l dia que vá ficarse en política. De modo que al preguntarli qu' era, sense dirho ben clar, en realitat vá respondre.—¡Pastelero!

L' altre dia varem rebre la visita del *concejul*

electe Sr. Samaranch qui vá mostrarse molt quei-xós creyentse que la caricatura inserta en la página 307 del número anterior el representava á n' ell.

—Ja veuhen—deya—que jo no soch tan lleig. Perque en lo successiu no s' equivoquin, els envia-ré 'l retrato.

Vinga 'l retrato que 'l rebrém sempre ab molt gust, per mes que devém advertir al Sr. Samaranch, qu' en la caricatura motiu del séu desagra-do, 'l nostre dibuixant no vá voler representar-lo á n' ell sino á un dels séus mossos.

Com siga que 's tractava de ficar un mort á la caixa vá creure 'l nostre dibuixant que l' amo de la Funeraria no feya personalment aquesta feyna, encomenarla á un dels séus dependents. De ma-nera que alló de trobarse lleig cau per la séva base.

Per lo demés el Sr. Samaranch encare que afi-liat al partit conservador dintre del qual per sos mérits y serveys se troba molt estimat y conside-rat per l' hereu Pantorrillas, es un home que per sa manera resolta de parlar y per certs propósits que deixa entreveure en sas conversas, ofereix to-tas las trassas y manyas de un verdader sa-rahista.

Creym, per consegüent que dintre de la corpo-ració municipal donará molt joch... y estiga segur que si tracta de jugar, no 'l deixarém de petje.

Lo pás que vá donar presentantse á la nostra redacció l' acredita de tenir un caràcter fresch, tranquil y desembrassat, al qual sabrém corres-pondre.

Pero sobre tot no olvidi la séva promesa: envi-hins el retrato. (1)

Algunes senyoras de l' aristocracia inglesa aca-ban de dirigirse á las damas francesas invitantlas á formar una especie de aliansa ó arbitratje en fa-vor de la pau.

¡Magnífica idea!

Sols falta que per portarla á terme, estigan re-soltas á tot lo que convingui, fins á imitar á Judith, quan ab los séus encants vá desarmar á Holo-fernes.

Quan se declari alguna guerra las tals senyoras vestint sas millors galas y en l' esclat de sa her-mosura s' haurian de colocar resoltament entre 'ls exércits enemichs, cada vegada qu' estigués á punt de inicarse una batalla.

¿Qui seria llavors lo soldat que s' atrevís á fer foch contra l' exércit de la bellesa?

Estich segur que fins els que tinguessen mes ganas de barallarse, vacilarían. Y llavors sería l' ocasió mes propicia per alsar un pendó ab lo se-güent lema:

—Estimeuvos... ó millor dit: estiméunos.

Y en punt á la sort y al augment de la huma-nitat las conseqüencias de la pau conseguidas ab aquest sistema, serian diametralment oposadas á las que avuy se consegueixen ab la guerra:

Ha mort D. Agustí Urgellés de Tovar. Era 'l di-funt un antich periodista de afició, fundador de la

(1) Corretjidas ja las probas, lo Sr. Samaranch ens ha portat personalment tres retratos fets pel procediment au-tómata, de aquells que costan 20 céntims cada un. Creym que quan farà algun temps que exercirá 'l cárrech ja se 'ls farà fer millors. De totas maneras, gracias.

LOS MESOS FALSIFICATS

Així 'l Maig voleu pintarnos;
alegre, rosat, bonich....

Y, ja ho veuen: cada dia
plou, trona y pedrega un xich.

Gaceta universal, que vejé la llum un llarch número d' anys, fins que una terrible malaltia á la vista 'l privá de manejar la ploma.

Per son caràcter bondadós y per son tracte franch y atractiu gosava 'l Sr. Urgellés de moltes y merescudas simpatias.

Entussiasta defensor dels progressos materials y morals del nostre poble, havia iniciat y contribuït á la realisació de numerosas exposicions y havia desempenyat la presidencia de la Societat Econòmica de Amichs del País.

dro, ab la següent frasse, escrita y estampada en la nostra llengua:

—Tornin aviat, qu' encare que som castelláns ja saben que se 'ls estima.

Vaja, que si 'ls amichs de *La Renaixensa* no 's comouhen ara, ¡ni may!...

Albéniz ha sigut objecte de un banquet celebrat al Restaurant de Fransa per part de un gran número dels séus admiradors.

L'afortunat autor d' *Henry Clifford*, connotut per las mostrás d' afecte que ván tributársell,

La mort del Sr. Urgellés ha sigut vivament sentida.

Del *Noticiero* del di-
ssapte:

• El colmo de la satisfacció para un profesor de Geografia:

• —Ver un río siguiendo su curso.

• El colmo de la satisfacció para un profesor de Geografia:

• —Ver un río siguiendo su curso.

Aixís, tal com ho transcrich: un xascarrillo repetit sense la menor intermitencia.

El colmo de la satisfacció pels lectors de *El Noticiero*:

—Veure las cómicas distraccions del redactor encarregat de las *Notas cómicas*.

Las carreras del diumenje se varen veure escasament concorregudas.

¡Mals guanyats los premis en metálich que pel foment de una diversió que no ha pogut entrar en las costums de nostre poble concedeixen las corporacions populars, sustrayant aquests recursos á altres atencions mes útils y prácticas!...

Destinar una part dels fondos comunals recaudats en los fieltos de consums, mermant l'alimentació del poble, al sosteniment de un espectacle de luxu, equival á practicar lo socialisme al revés.

Son molts los periódichs de Madrit que han despedit als numerosos excursionistas cataláns concurrents á las festas de Sant Isidro,

Los modas del siglo XIX

1857

1858

1858

vá fer una promesa solemne: la de estrenar á Barcelona totas las óperas qu' eescrigui en lo sucessiu. Un aplauso anticipat al brau fill de Catalunya que té motius per afirmar qu' es profeta en la séva patria.

A París s' ha inaugurat un Frontón jugantse una partida de pilota que ha entussiasmat moltíssim als espectadors.

Espanya ha d' está orgullosa al veure de la manera que 'ls envihém la pilota á través de la frontera.

En lo próxim número parlarém ab la deguda extensió del projecte del Banch y Docks d' Espanya, encaminat á establir á Barcelona un *Mercat Universal permanent*.

Se tracta de una idea grandiosa destinada, cas de que 's realisi, á proporcionar á la capital catalana incalculables beneficis.

Per tal motiu, y en atenció á que avuy ens falta espay aplassém lo donar compte del projecte.

Los solsonins están molt contents per haver sigut nombrat bisbe de aquella Diócessis, lo Doctor Riu.

Riuhén molt los solsonesos y en Maluquer y Viladot; pero 'l bisbe de Solsona riu encare mes que tots.

La filla de un hostaler que porta un any de matrimoni conta séu marit que un vell vert volia pendres ab ella algunas llibertats, y afegeix tota estufada:

—Pero jo li vaig dir: «ep, cuidado, que ara ja no soch soltera!

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Es-ca-be-lla-da.*
- 2.ª ID. *Mi-que-la.*
- 3.ª TERS DE SÍLABAS.— DO NA TO
NA SSA RI
TO RI BI
- 4.ª GEROGLÍFICH—*Com mes casas mes pisos hi ha.*

TRENCA-CAPS

XARADA

Jo hu-tres-dos á n' en Pasqual que demá 'ns porti 'l total.

WEBER.

TRENCA-CLOSCAS

DO	RE
LA	DO

Formar ab aquestas notas musicals lo nom de un siti de recreo.

MR. PERET.

CONVERSA

- ¿Dónde vas cuan mentón de Menila?
- ¿Dónde vas cuan vestido xinés?
- Vaig á veure la meva cusina
- ¿Quína?
- La que acabas de dir tu mateix.

PEP DEL CLOT.

GEROGLÍFICH

XXX
Rr Rr Rr
LO LO
FII
III

UN SASTRE TRONAT.

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona.—Correu - Apartat, número 2.

Obra nova. ¡Ja ha sortit!

LA VIUDA

SAYNETE
EN UN ACTE Y DOS CUADROS
original de
EMILI VILANOVA

ab dibuixos de M. Moliné
Preu 1 pesseta.

MANUAL PRÁCTICO DE VINICULTURA

LA FILOXERA

Y
LAS VIDES AMERICANAS
POR
Enrique Paniagua

Un tomo 4.º Ptas. 5.

J. TORRENDELL

PIMPOLLOS

(NOVELAS CORTAS)

Un tomo 8.º Ptas. 3.

Última obra de B. PÉREZ GALDÓS

TORQUEMADA

Y
SAN PEDRO

Un tomo 8.º Ptas. 3.

Obra nueva de Francisco Tusquets

EL PADRE NUESTRO

(HISTORIA MUNDANA)

ILUSTRACIONES DE Pedro Eriz Un tomo en 4.º Ptas. 4. — Encuadernado en tela Ptas. 5.

EL MAESTRO CIRUELA

Un tomo Lecturas por A. Sánchez Pérez Ptas. 1

M. Figuerola Aldrofeu

Martínez Barrionuevo

¡CATACLISME!

DRAMA DE SENSACIÓ

Preu 2 rals.

VENTA DE HIJOS

Edición ilustrada por M. G. Simancas

Un tomo Ptas. 3'50

La próxima senmana sortirá

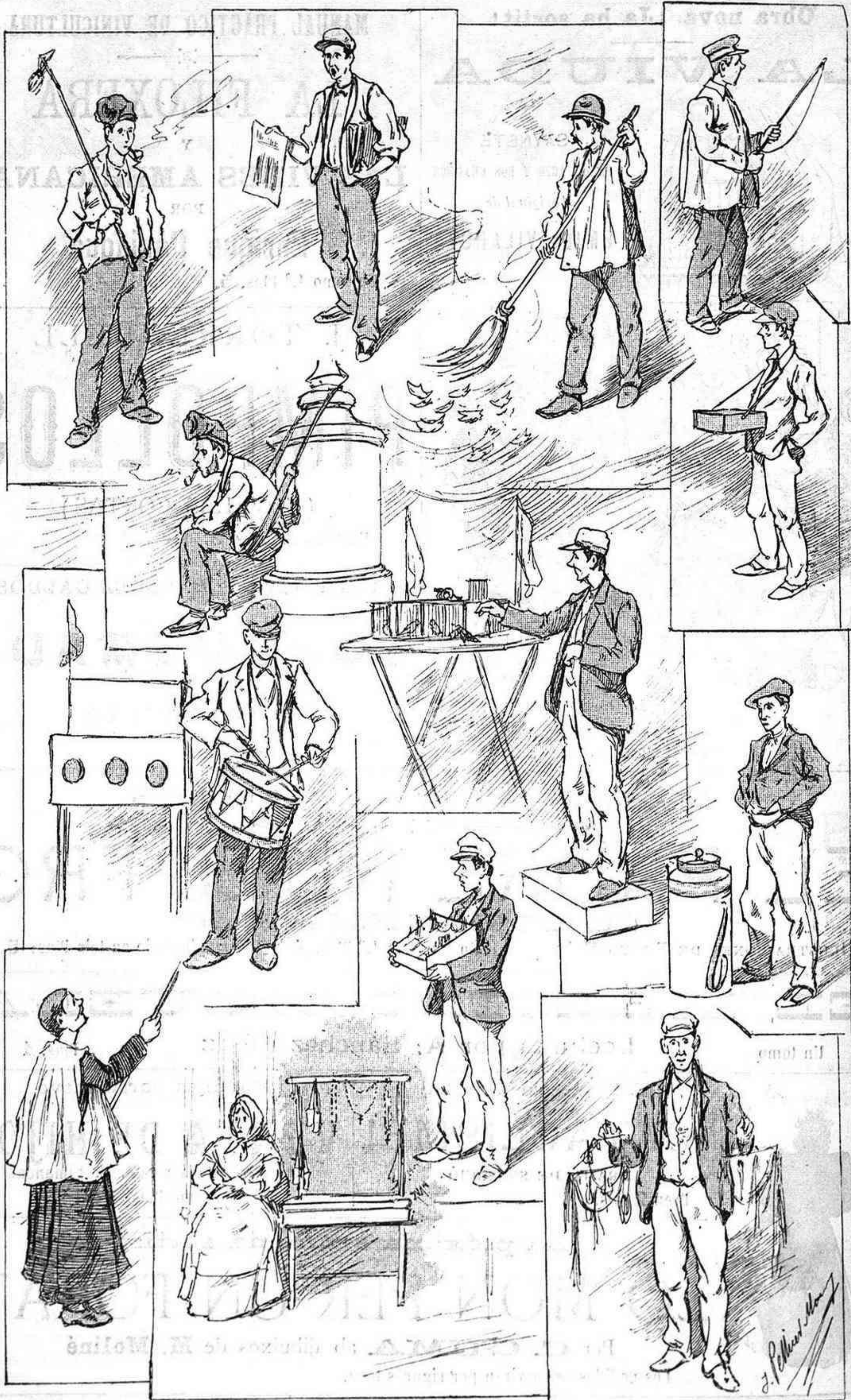
LO MON PER UN FORAT

Per C. GUMA ab dibuixos de M. Moliné

Los pedidos se servirán per rigurós torn.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútu, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém d'extravíos, no remetent además 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

LOS PETITS OFICIS

Per la gent que 's lleva d' hora
y desitja treballá

hi ha mil medis y maneras
de poguerse guanyá 'l pa.

J. Pallarès